

НАСТАВНО-НАУЧНОМ ВЕЋУ
ЕКОНОМСКОГ ФАКУЛТЕТА У КРАГУЈЕВЦУ

и

ВЕЋУ ЗА ДРУШТВЕНО-ХУМАНИСТИЧКЕ НАУКЕ
УНИВЕРЗИТЕТА У КРАГУЈЕВЦУ

На седници Већа за друштвено-хуманистичке науке Универзитета у Крагујевцу одржаној 22.5.2024. године (број одлуке: IV-02-383/20) одређени смо за чланове Комисије за писање Извештаја о оцени научне заснованости теме докторске дисертације под насловом: „Импликације обрачуна и управљања трошковима квалитета и еколошким трошковима на перформансе хотелских предузећа”, и испуњености услова кандидата **Марка Милашиновића**, асистента и предложеног ментора **Мирјане Тодоровић**, редовног професора за израду докторске дисертације.

На основу података којима располажемо достављамо следећи:

ИЗВЕШТАЈ
О ОЦЕНИ НАУЧНЕ ЗАСНОВАНОСТИ ТЕМЕ И ИСПУЊЕНОСТИ УСЛОВА
КАНДИДАТА И ПРЕДЛОЖЕНОГ МЕНТОРА
ЗА ИЗРАДУ ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ

1. Подаци о теми докторске дисертације
1.1. Наслов докторске дисертације: Импликације обрачуна и управљања трошковима квалитета и еколошким трошковима на перформансе хотелских предузећа
1.2. Научна област докторске дисертације: Економске науке
1.3. Образложење теме докторске дисертације (до 15000 карактера): 1.3.1. Дефинисање и опис предмета истраживања Управљање квалитетом и заштитом животне средине у савременим условима представља кључни фактор постизања тржишног успеха хотелских предузећа (хотела). Приликом спровођења активности које за циљ имају унапређење квалитета и заштите животне средине настају одређени трошкови. Реч је о трошковима квалитета и еколошким трошковима. Податке о овим трошковима обезбеђују обрачун трошкова квалитета и обрачун еколошких трошкова. Менаџмент на основу информација из обрачуна ове две врсте трошкова, доноси важне пословне одлуке које имају утицаја на пословање хотела, као и на њихове перформансе. Отуда, предмет истраживања у докторској дисертацији је обрачун и управљање трошковима квалитета и

еколошким трошковима у хотелима у Југоисточној Европи.

1.3.2. Полазне хипотезе

X₁: Обрачун трошкова квалитета и еколошких трошкова омогућава реалније формирање цене коштања и продајне цене у хотелима.

X₂: Информације које креира обрачун трошкова квалитета и обрачун еколошких трошкова доприносе унапређењу квалитета и заштити животне средине.

X₃: Постоји позитивна корелациона веза између нефинансијских и финансијских перформанси у хотелима, односно између нефинансијских перформанси и показатеља перформанси специфичних за хотеле.

X₄: Обрачун трошкова квалитета и еколошких трошкова има статистички значајан позитиван утицај на перформансе хотела.

X_{4a}: Обрачун трошкова квалитета има статистички значајан позитиван утицај на перформансе хотела.

X_{4b}: Обрачун еколошких трошкова има статистички значајан позитиван утицај на перформансе хотела.

X_{4c}: Синергијски ефекат информационе подршке обрачуна трошкова квалитета и еколошких трошкова има статистички значајан позитиван утицај на перформансе хотела.

1.3.3. План рада

За испитивање појединачног и синергијског утицаја имплементације обрачуна трошкова квалитета и еколошких трошкова на перформансе хотела користиће се примарни и секундарни подаци. Истраживање ће бити спроведено на узорку хотела у земљама Југоисточне Европе (Србије, Црне Горе, Босне и Херцеговине, Хрватске, Словеније, Северне Македоније, Албаније, Румуније, Бугарске и Грчке), при чему морају испуњавати три услова. Прво, да су категорисани са 3, 4 или 5 звездица. Друго, да имају налог на платформи за резервацију Booking.com. Треће, да поседују интернет страницу. Примарни подаци биће прикупљени анкетама менаџера хотела, док ће секундарни подаци бити прикупљени из финансијских и нефинансијских извештаја хотела, као и са њихових интернет страница. У циљу обраде прикупљених података користиће се статистички програм IBM SPSS. Нефинансијске перформансе биће мерене преко нивоа задовољства гостију и еколошких перформанси. Ниво задовољства гостију мериће се оценом хотела на платформи Booking.com. Еколошке перформансе мериће се потрошњом енергије унутар хотела, тежином отпада и издацима и улагањима у заштиту животне средине. Финансијске перформансе биће мерене стопом приноса на имовину (енгл. *Return on Assets*), стопом приноса на капитал (енгл. *Return on Equity*), показатељима заснованим на новчаним токовима (новчани принос на имовину и новчани принос на сопствени капитал), као и нестандардизованим (алтернативним) показатељима (ЕБИТДА маржа). Као показатељи перформанси развијени за потребе хотела користиће се стопа попуњености капацитета (енгл. *Occupancy Rate*), просечна дневна цена (енгл. *Average Daily Rate*), приход по слободној соби (енгл. *Revenue Per Available Room*) и бруто оперативни профит по расположивој соби (енгл. *Gross Operating Profit per Available Room*).

1.3.4. Методе истраживања

У докторској дисертацији биће примењена квалитативна и квантитативна методологија. Када је реч о квалитативној методологији користиће се различите методе, попут метода дескрипције, системског мишљења, метода анализе и синтезе, метода апстракције, дедукције и индукције. За потребе емпиријског истраживања, примениће се квантитативна методологија. Дескриптивном статистиком анализираће се израженост коришћених варијабли. Корелациона анализа ће бити коришћена како би се утврдило постојање везе између нефинансијских и финансијских перформанси, односно између нефинансијских перформанси и показатеља перформанси специфичних за хотеле. Регресиона анализа ће бити коришћена за потребе испитивања

појединачног и синергијског утицаја обрачуна ове две врсте трошкова на перформансе хотела. Тестови за поређење група користе се са циљем утврђивања да ли карактеристике субузорка утичу на изнете ставове.

1.3.5. Циљ истраживања

Основни циљ истраживања је идентификовати, мерити и анализирати појединачни и синергијски утицај имплементације обрачуна и управљања трошковима квалитета и еколошким трошковима на перформансе хотела у Југоисточној Европи. Фокус ће бити на финансијским и нефинансијским перформансама, али и на специфичним показатељима перформанси развијеним за потребе хотела. Изведени циљеви су: 1) размотрити концептуалне основе, имплементацију, предности и недостатке обрачуна трошкова квалитета и обрачуна еколошких трошкова у процесу унапређења перформанси хотела; 2) утврдити степен развијености и значај интерног извештавања о трошковима квалитета и еколошким трошковима за процес унапређења квалитета и заштите животне средине, као и унапређења перформанси хотела; 3) утврдити однос између нефинансијских и финансијских перформанси хотела, као и између нефинансијских перформанси и показатеља перформанси развијених за потребе хотела.

1.3.6. Резултати који се очекују

За очекивати је да ће имплементација и обрачун ове две врсте трошкова омогућити реалније формирање цене коштања и продајне цене. Наиме, обрачун трошкова квалитета и обрачун еколошких трошкова подразумевају њихово идентификовање, евидентирање и алоцирање чиме се ови трошкови додељују оним производима/услугама који су их изазвали. На тај начин, цене коштања производа/услуга, а самим тим и њихове продајне цене, неће бити прецењене/подцењене. То ће помоћи менаџерима хотела да сагледају важност имплементације обрачуна ове две врсте трошкова у хотелима и омогућити прецизније састављање калкулације цене производа/услуга.

Очекује се да ће бити утврђено да информације које продукују обрачун трошкова квалитета и обрачун еколошких трошкова, путем интерних извештаја, представљају значајну информациону основу менаџменту предузећа за доношење одлука које су усмерене на унапређење квалитета производа/услуга и заштите животне средине, што ће се одразити и на перформансе хотела. Наиме, обрачун трошкова квалитета и обрачун еколошких трошкова омогућавају идентификовање проблематичних подручја због којих настаје лош квалитет производа/услуга, односно долази до загађења околине и обезбеђују информације за доношење одлука о спровођењу превентивних и корективних активности. Како је у литератури недовољно пажње посвећено проблематици интерног извештавања о трошковима квалитета и еколошким трошковима у хотелима, ови резултати ће допринети проширењу сазнања из области интерног извештавања. Ови резултати ће указати и на значај информација из обрачуна ове две врсте трошкова за доношење пословних одлука од стране менаџера, као и на потребу изградње адекватног система извештавања унутар хотела.

Очекује се да ће резултати спроведеног истраживања показати статистички значајну позитивну везу између нефинансијских и финансијских перформанси хотела, односно између нефинансијских перформанси и показатеља перформанси развијених за потребе хотела. Узимајући у обзир да су претходна истраживања дошла до различитих резултата, овај резултат ће имати нарочити допринос литератури у превазилажењу ових несугласица. Такође, ови резултати ће омогућити менаџерима и запосленима у хотелима да сагледају важност пружања услуга високог квалитета уз адекватну заштиту животне средине за унапређење финансијских перформанси.

Имајући у виду резултате претходно спроведених истраживања из ове области, очекује се да ће

резултати истраживања показати да обрачун трошкова квалитета и обрачуна еколошких трошкова имају позитиван и статистички значајан појединачан утицај на перформансе хотела. Такође, очекује се да ће истраживање указати на постојање позитивног синергијског утицаја обрачуна трошкова квалитета и обрачуна еколошких трошкова на перформансе хотела. Како у литератури постоји мали број истраживања појединачног утицаја обрачуна ове две врсте трошкова на перформансе хотела, резултати ће имати допринос у проширењу постојећих сазнања из ове области. Нарочити допринос ће се огледати у попуњавању празнине у литератури када је реч о ефектима синергијског обрачуна ове две врсте трошкова на перформансе предузећа. Поред тога, резултати ће омогућити менаџерима да свеобухватно сагледају ефекте обрачуна ове две врсте трошкова на перформансе хотела.

1.3.7. Оквирни садржај докторске дисертације са предлогом литературе која ће се користити (до 10 најважнијих извора литературе)

УВОД

I ДЕО – СПЕЦИФИЧНОСТИ УПРАВЉАЧКОГ РАЧУНОВОДСТВА И ОБРАЧУНА ТРОШКОВА У ХОТЕЛСКИМ ПРЕДУЗЕЋИМА

1. Специфичности управљања и пословања у хотелским предузећима
2. Управљачко рачуноводство у хотелским предузећима
3. Обрачун трошкова у хотелским предузећима
4. Стратегијска димензија управљачког рачуноводства и обрачуна трошкова и учинака у хотелским предузећима
5. Нове тенденције развоја управљачког рачуноводства у хотелским предузећима

II ДЕО - ИДЕНТИФИКОВАЊЕ И МЕРЕЊЕ ТРОШКОВА КВАЛИТЕТА И ЕКОЛОШКИХ ТРОШКОВА У ХОТЕЛСКИМ ПРЕДУЗЕЋИМА

1. Кључни аспекти квалитета и трошкова квалитета у хотелским предузећима
2. Утицај хотелских предузећа на животну средину и еколошки трошкови
3. Однос између квалитета и заштите животне средине у хотелским предузећима
4. Фактори и алати обрачуна и управљања трошковима квалитета и еколошким трошковима

III ДЕО - ОБРАЧУНСКО-МЕТОДОЛОШКИ И ИЗВЕШТАЈНИ АСПЕКТИ ТРОШКОВА КВАЛИТЕТА И ЕКОЛОШКИХ ТРОШКОВА У ХОТЕЛСКИМ ПРЕДУЗЕЋИМА

1. Специфичности обрачуна трошкова квалитета и еколошких трошкова у хотелским предузећима
2. Детерминанте имплементације обрачуна трошкова квалитета и еколошких трошкова
3. Фазе у имплементацији обрачуна трошкова квалитета и еколошких трошкова
4. Алтернативни обрачунско-методолошки приступи
5. Интерно извештавање о трошковима квалитета и еколошким трошковима
6. Користи и баријере имплементације обрачуна трошкова квалитета и еколошких трошкова

IV ДЕО - УТИЦАЈ ТРОШКОВА КВАЛИТЕТА И ЕКОЛОШКИХ ТРОШКОВА НА ПЕРФОРМАНСЕ ХОТЕЛСКИХ ПРЕДУЗЕЋА

1. Кључни показатељи перформанси у хотелским предузећима
2. Утицај квалитета и трошкова квалитета на перформансе хотелских предузећа
3. Утицај заштите животне средине и еколошких трошкова на перформансе хотелских предузећа
4. Синергијски ефекти обрачуна и управљања трошковима квалитета и еколошким трошковима на перформансе хотелских предузећа

V ДЕО - ЕМПИРИЈСКО ИСТРАЖИВАЊЕ УТИЦАЈА ТРОШКОВА КВАЛИТЕТА И ЕКОЛОШКИХ ТРОШКОВА НА ПЕРФОРМАНСЕ ХОТЕЛСКИХ ПРЕДУЗЕЋА У ЗЕМЉАМА ЈУГОИСТОЧНЕ ЕВРОПЕ

1. Преглед ранијих истраживања и формулисање истраживачких хипотеза
2. Методологија истраживања и карактеристике узорка
3. Резултати истраживања и дискусија
4. Теоријски и практични допринос истраживања
5. Ограничења и правци будућих истраживања

ЗАКЉУЧАК

ЛИТЕРАТУРА

ПРИЛОГ

Први део рада има за циљ да укаже на специфичности пословања хотела, управљачког рачуноводства и обрачуна трошкова у овим предузећима. Такође, указаће се на стратегијску дименизију управљачког рачуноводства и обрачуна трошкова у хотелима, као и на нове тенденције развоја управљачког рачуноводства. У другом делу биће обрађен концепт квалитета и трошкова квалитета у хотелима, начини за њихово мерење и однос између квалитета и трошкова квалитета. Такође, указаће се на еколошке последице пословања хотела, као и на појам, врсте и мерење еколошких трошкова. Пажња ће бити посвећена и односу између квалитета и заштите животне средине у хотелима. У трећем делу анализираће се специфичности обрачуна ове две врсте трошкова, детерминанте имплементације, различити обрачунски приступи, као и користи и баријере имплементације. Такође, разматраће се интерно извештавање о овим двама врстама трошкова. Четврти део се бави кључним перформансама хотела. Биће анализиран утицај квалитета и трошкова квалитета на перформансе хотела, као и утицај заштите животне средине и еколошких трошкова на перформансе хотела. На самом крају указаће се на синергијске ефекте обрачуна и управљања трошковима квалитета и еколошким трошковима на перформансе хотела. У петом делу биће приказани резултати емпиријског истраживања.

Преглед релевантне литературе:

1. Biadacz, R. (2021). Quality cost management in the SMEs of Poland. *The TQM Journal*, 33(7), 1-38. DOI:[10.1108/TQM-09-2019-0223](https://doi.org/10.1108/TQM-09-2019-0223)
2. Chatzipetrou, E., & Moschidis, O. (2017). An exploratory analysis of quality costing in Greek F&B enterprises. *The TQM Journal*, 29(2), 324-341. DOI:[10.1108/TQM-03-2016-0032](https://doi.org/10.1108/TQM-03-2016-0032)
3. Deb, B.C., Rahman, M.M., & Rahman, M.S. (2023). The impact of environmental management accounting on environmental and financial performance: empirical evidence from Bangladesh. *Journal of Accounting & Organizational Change*, 19(3), 420-446. DOI:[10.1108/JAOC-11-2021-0157](https://doi.org/10.1108/JAOC-11-2021-0157)
4. Fuzi, N.M., Habidin, N.F., Janudin, S.E., & Ong, S.Y.Y. (2020). Environmental management accounting practices, management system, and performance: SEM approach. *International Journal of Quality & Reliability Management*, 37(9-10), 1165-1182. DOI:[10.1108/IJORM-12-2018-0325](https://doi.org/10.1108/IJORM-12-2018-0325)
5. Glogovac, M., & Filipović, J. (2018). Quality costs in practice and an analysis of the factors affecting quality cost management. *Total Quality Management & Business Excellence*, 29(13), 1521-1544. DOI:[10.1080/14783363.2016.1273105](https://doi.org/10.1080/14783363.2016.1273105)
6. Henri, J.F., Boiral, O., & Roy, M.J. (2014). The Tracking of Environmental Costs: Motivations and Impacts. *European Accounting Review*, 23(4), 647-669. DOI:[10.1080/09638180.2013.837400](https://doi.org/10.1080/09638180.2013.837400)
7. Latan, H., Chiappetta Jabbour, C.J., Lopes de Sousa Jabbour, A.B., Wamba, S.F., & Shahbaz, M. (2018). Effects of environmental strategy, environmental uncertainty and top management's commitment on corporate environmental performance: the role of environmental management accounting. *Journal of Cleaner Production*, 180, 297-306. DOI:[10.1016/j.jclepro.2018.01.106](https://doi.org/10.1016/j.jclepro.2018.01.106)
8. Perramon, J., Oliveras-Villanueva, M., & Llach, J. (2022). Impact of service quality and environmental practices on hotel companies: An empirical approach. *International Journal of Hospitality Management*, 107, 103307. DOI:[10.1016/j.ijhm.2022.103307](https://doi.org/10.1016/j.ijhm.2022.103307)
9. Sadkowski, W., & Jedynek, P. (2022). *Quality Management and Accounting in Service Industries: A New Model of Quality Cost Calculation*. Abingdon: Routledge.
10. Sari, R.N., Pratadina, A., Anugerah, R., Kamaliah, K., & Sanusi, Z.M. (2021). Effect of

environmental management accounting practices on organizational performance: role of process innovation as a mediating variable. *Business Process Management Journal*, 27(4), 1296-1314. DOI:10.1108/BPMJ-06-2020-0264

1.4. Веза са досадашњим истраживањем у овој области уз обавезно навођење до 10 релевантних референци:

Обрачун трошкова квалитета представља подсегмент управљачког рачуноводства који има задатак да идентификује, прикупи, класификује и евидентира трошкове који су повезани са настанком производа/услуга лошег квалитета или квалитета испод очекиваног, као и трошкове који настају услед напора предузећа да квалитет унапреди или одржи на очекиваном нивоу (Sadkowski & Jedynak, 2022). Такође, треба имати у виду и губитке предузећа, попут губитка репутације, смањења прихода од продаје или губитка тржишног удела, који настају због испоруке производа/услуга лошег квалитета. Како су ови трошкови често скривени у оквиру општих трошкова предузећа, непостојање њиховог обрачуна може довести, пре свега, до прецењености/подцењености цене производа/услуга. Једна од претпоставки успешног функционисања менаџмента укупног квалитета (енгл. *Total Quality Management*) је постојање обрачуна трошкова квалитета. Такође, обрачун трошкова квалитета помаже у оцени функционисања менаџмента укупног квалитета и указује на његове снаге и слабости (Sadkowski & Jedynak, 2022). Поред тога, обрачун трошкова квалитета омогућава предузећима да идентификују процесе и активности који доприносе настанку производа/услуга лошег квалитета или квалитета испод очекиваног. Тиме се пружа основа за спровођење корективних мера (кроз редизајн процеса и/или производа), које ће имати за циљ одржавање квалитета производа/услуга на очекиваном нивоу, односно доћи до његовог унапређења. На тај начин, ниво задовољства купаца остаће исти, односно доћи ће до његовог унапређења. Редизајн процеса или производа/услуга, поред позитивних ефеката на ниво задовољства купаца, допринеће и унапређењу финансијских перформанси. Наведено треба да резултира уштедама у трошковима који настају по основу отпада, поправки, застоја у раду, обраде притужби купаца, решавања рекламација, губитка поверења и угледа на тржишту и сл. Са друге стране, са растом квалитета производа и степена задовољства купаца може доћи и до раста прихода од продаје. Информације из обрачуна трошкова квалитета користе се и за мотивацију запослених за пружање квалитетних услуга, као и за потребе планирања и развоја организационог учења и иновативности у предузећу, што треба позитивно да се одрази на перформансе предузећа. Међутим, и поред великог значаја обрачуна трошкова квалитета за пословање предузећа, нарочито из услужног сектора, највећи број истраживања је спроведен на примеру производних предузећа (Sadkowski & Jedynak, 2022; Ghunaim & Jaaron, 2022). Ghunaim & Jaaron (2022) су утврдили да обрачун трошкова квалитета има позитиван утицај на перформансе производних предузећа, чиме су потврдили резултате раније спроведених истраживања. Ради сагледавања стања у литератури која се бави истраживањем имплементације обрачуна трошкова квалитета и њеним утицајем на перформансе хотела, извршено је претраживање индексних база *Scopus* и *Web of Science*. Претраживање је извршено кроз претрагу наслова, сажетака и кључних речи (енгл. *Article title, Abstract, Keywords*), при чему су морали да садрже речи: обрачун трошкова квалитета (енгл. *quality costing*) или (енгл. *or*) рачуноводство трошкова квалитета (енгл. *quality cost accounting*) или (енгл. *or*) трошкови квалитета (енгл. *quality cost*) и (енгл. *and*) хотел (енгл. *hotel*). Сагледани су само резултати истраживања публиковани у оквиру научних часописа (зборници радова, прикази књига и уређивачки материјали су искључени) на енглеском језику. У оквиру индексне базе *Scopus* идентификовано је 6 таквих радова, док је у оквиру индексне базе *Web of Science* индексан само један рад. Малобројна истраживања спроведена на примерима хотела, имала су за циљ да утврде ниво имплементације (заступљености) обрачуна трошкова квалитета, као и мотиве за њихову имплементацију. Другим речима, у литератури нису идентификована истраживања која су спроведена са циљем испитивања утицаја имплементације обрачуна трошкова квалитета на перформансе хотела. Тај геп се настоји превазићи овим истраживањем.

Обрачун еколошких трошкова, као подсегмент еколошког управљачког рачуноводства, има задатак да идентификује, прикупи, класификује и евидентира трошкове који су настали као резултат напора предузећа да заштити и унапреди животну средину, чиме обезбеђује значајну

информациону основу менаџменту предузећа приликом одлучивања. Ови трошкови се дефинишу као трошкови који произилазе из активности предузећа ради спречавања и смањења негативних последица, као и елиминисања насталих штета по животну средину, изазваних процесима и производима предузећа (Henri et al., 2016). Како Henri et al. (2016) наводе, занемаривање ових трошкова може имати за последицу прецењеност/подцењеност цене производа/услуга, одабир неодговарајућег микса производа/услуга, доношење погрешних инвестиционих одлука и др. То указује да занемаривање еколошких трошкова негативно утиче на финансијске перформансе предузећа. Обрачун еколошких трошкова омогућава редизајн производа и процеса са циљем унапређења еколошких перформанси. Редизајн омогућава смањење потрошње енергије, смањење количине отпада, замену материјала еколошки прихватљивим или рециклираним и сл., што ће унапредити еколошке перформансе предузећа (Henri et al., 2016). Поред унапређења еколошких перформанси, долази и до унапређења финансијских перформанси. Претходно наведени редизајн производа и процеса има за последицу смањење: трошкова енергије, трошкова одлагања отпада, трошкова материјала, трошкова усаглашавања са прописима, трошкова по основу казни и др. Такође, наведене промене могу довести и до раста тражње за производима/услугама, односно до раста прихода од њихове продаје. Наиме, купци најчешће позитивно реагују на напоре предузећа да очува животну средину и приликом куповине радије бирају тзв. зелене производе/услуге (нпр. произведени су од рециклираних или еколошких материјала, приликом производње је утрошено мање енергије или енергија потиче из обновљивих извора и сл.). Обрачун еколошких трошкова обезбеђује и податке за потребе извештавања о заштити животне средине што се може позитивно одразити на имиџ и репутацију предузећа у заједници. У литератури из ове области, доминирају истраживања која су испитивала свеобухватни утицај еколошког управљачког рачуноводства (при чему је један од његових подсемената укључених у истраживања и обрачун еколошких трошкова) на перформансе, пре свега, производних предузећа (Gerged et al., 2024). Највећи број ових истраживања је утврдио да је тај утицај позитиван (Gerged et al., 2024). Како би се сагледало стање у литератури која се бави имплементацијом еколошког управљачког рачуноводства, односно обрачуна еколошких трошкова и њиховим утицајем на перформансе хотела, извршено је претраживањем индексних база *Scopus* и *Web of Science*. Претраживање је извршено кроз претрагу наслова, сажетака и кључних речи (енгл. *Article title, Abstract, Keywords*), при чему су морали да садрже речи: еколошко управљачко рачуноводство (енгл. *environmental management accounting*) или (енгл. *or*) обрачун еколошких трошкова (енгл. *environmental costing*) или (енгл. *or*) рачуноводство трошкова животне средине (енгл. *environmental cost accounting*) или (енгл. *or*) еколошки трошкови (енгл. *environmental cost*) и (енгл. *and*) хотел (енгл. *hotel*). Сагледани су само резултати истраживања публиковани у оквиру научних часописа (зборници радова, прикази књига и уређивачки материјали су искључени) на енглеском језику. Утврђено је да је у оквиру индексне базе *Scopus* индексирано 22 научна рада која испуњавају наведене услове, односно 10 научних радова у оквиру индексне базе *Web of Science*. Највећи број ових радова истражује имплементацију еколошког управљачког рачуноводства (обрачуна еколошких трошкова) у хотелима, односно настоји да идентификује факторе који утичу на њихову имплементацију. Малобројна истраживања, спроведена са циљем идентификовања утицаја имплементације еколошког управљачког рачуноводства (обрачуна еколошких трошкова) на перформансе хотела, утврдила су да је тај утицај позитиван (Saputra et al., 2023). Претходно наведена истраживања из ове области обухватила су хотели из само једне земље. Овим истраживањем допуниће се литература из ове области, а посебан допринос огледа се у томе што ће истраживањем бити обухваћени хотели из више земаља.

Да између ове две врсте трошкова, односно између њихових обрачуна постоји непосредна веза указује неколико чињеница. Еколошке трошкове треба посматрати као трошкове квалитета јер улагање у заштиту и очување животне средине истовремено представља улагање у унапређење квалитета, а трошкови настали због експанзивног развоја, одржавања постојећег стања или немара према животној средини истовремено су трошкови одступања од квалитета. Са друге стране, трошкови квалитета могу се посматрати као еколошки трошкови. Предузећа кроз улагање у квалитет својих производа/услуга утичу на заштиту животне средине. Наиме, улагање у активности које ће спречити настанак производа/услуга лошег квалитета, односно испод очекиваног, имаће за последицу продужење њиховог века коришћења и смањење отпада, али и

избегавање новчаних казни за кршење еколошких прописа. На основу претходно наведеног еколошки трошкови могу се сматрати врстом трошкова квалитета, односно обратно. Поред тога, овима двема врстама трошкова је заједничко да су често скривени у оквиру општих трошкова, што за последицу може имати њихово отежано идентификовање. Обе врсте трошкова се могу смањити или избећи спровођењем адекватних превентивних мера. Такође, ове две врсте трошкова се у литератури најчешће класификују на идентичан начин (при чему је најчешће навођена класификација на трошкове превенције, трошкове детекције и трошкове (интерних и екстерних) недостатака). У складу са претходно наведеном класификацијом, највеће учешће у трошковима квалитета, односно еколошким трошковима, имају трошкови недостатака. Исти методолошки оквир обрачуна трошкова квалитета може се применити и приликом обрачуна трошкова квалитета и приликом обрачуна еколошких трошкова, што може довести до њихове интегрисане имплементације и примене. Интегрисана примена обрачуна ове две врсте трошкова резултираће креирањем информација које ће се користити за доношење одлука у погледу унапређења квалитета производа/услуга, уз истовремено унапређење заштите животне средине. Тај синергијски ефекат унапређења квалитета и заштите животне средине треба да има за последицу и унапређење перформанси предузећа. Међутим, поред претходно наведеног, и чињенице да се у литератури може пронаћи велики број истраживања која испитују појединачан утицај обрачун ове две врсте трошкова на перформансе предузећа, у литератури постоји геп када је реч о њиховом синергијском (интегрисаном) утицају на перформансе предузећа. Тај геп се настоји превазићи овим истраживањем.

Информације које продукује обрачун трошкова квалитета, као и обрачун еколошких трошкова, првенствено су намењене интерним корисницима, тј. пре свега менаџерима различитих хијерархијских нивоа. Наиме, менаџмент предузећа на основу информација из тих извешаја доноси одређене пословне одлуке које ће за последицу имати унапређење квалитета производа/услуга, односно унапређење заштите животне средине (смањењем негативног утицаја на животну средину), а тиме и унапређење перформанси предузећа. Учесталост извештавања, као и садржина самих извештаја, зависи пре свега од информационих потреба менаџера, али и њиховог хијерархијског нивоа (Sadkowski & Jedynak, 2022). Рибарић Чучковић (2020) је утврдила да се извештаји о трошковима квалитета најчешће достављају топ менаџменту, менаџерима центара одговорности и менаџерима одељења, при чему временски период њиховог достављања није исти код свих хотела. Са друге стране, Nyide (2019) је утврдио да се подаци о еколошким трошковима достављају регионалним менаџерима хотела (који чине део топ менаџмента), при чему се то врши на месечном нивоу. Допринос овог истраживања се огледа у сагледавању синергијских ефеката интерног извештавања о трошковима квалитета и еколошким трошковима.

Испитивање постојања везе између нефинансијских перформанси и финансијских перформанси, односно нефинансијских перформанси и показатеља перформанси развијених за потребе хотела предмет је интересовања бројних истраживања. Као што је наведено, за потребе дисертације, као нефинансијске перформансе користиће се задовољство гостију и еколошке перформансе. Реч је о нефинансијским показатељима који су у непосредној вези са наведеним обрачунима трошкова. Испитивање односа између задовољства гостију и остварених финансијских перформанси хотела представља тему која заокупља велику пажњу научне заједнице из области хотелијерства (Demudyuk & Carlback, 2023). Разлог за то се може наћи у чињеници да је један од кључних фактора успеха хотела управо ниво задовољства њихових гостију. Међутим, нису сва истраживања утврдила постојање позитивног односа између нивоа задовољства гостију и остварених финансијских перформанси хотела (Demudyuk & Carlback, 2023). Sun & Kim (2013) као једно од објашњења за то наводе да спровођење активности са циљем унапређења квалитета услуга и нивоа задовољства доводи до настанка одређених трошкова који могу негативно утицати на остварени финансијски резултат. Ипак, и поред тога, највећи број њих је утврдио постојање позитивног односа (Demudyuk & Carlback, 2023). То је у складу са теоријским схватањима да са растом нивоа задовољства гостију долази и до раста нивоа финансијских перформанси хотела. Sun & Kim (2013) постојање ове позитивне везе објашњавају кроз пораст продаје и смањење трошкова. Конкретно, раст нивоа задовољства имаће за последицу стварање лојалности код истих, што ће утицати на њихову поновну посету хотелу и мању осетљивост на цене. Хотели ће на тај начин остварити раст прихода од продаје. Са друге стране, задовољни

гости шире позитивне препоруке од уста до уста (енгл. *word-of-mouth*), што може резултирати смањењем трошкова рекламе и пропаганде. Томе треба додати и да са растом нивоа задовољства долази и до смањења трошкова отклањања рекламација. Такође, истраживачи су дошли до различитих, неретко, контрадикторних резултата, и када је у питању однос између еколошких перформанси, с једне, и финансијских перформанси, односно показатеља перформанси развијених за потребе хотела, с друге стране (Becerra-Vicario et al., 2022). Највећи број њих је утврдио постојање позитивне везе (Becerra-Vicario et al., 2022), што је у складу са „win-win“ логиком. Према „win-win“ логици, спровођење активности које ће за последицу имати унапређење еколошких перформанси изискује одређене инвестиције. Ове инвестиције, иако представљају трошак за предузеће у тренутку њиховог спровођења, поред унапређења еколошких перформанси, допринеће и унапређењу финансијских перформанси, односно показатеља развијених за потребе хотела. То се огледа у смањењу оперативних трошкова предузећа услед повећања еколошке ефикасности, попут смањења отпада, уштеде енергије и сл. Томе треба додати и да гости позитивно реагују на напоре и резултате хотела у области очувања животне средине. Наиме, гости се често приликом резервација соба одлучују за оне хотеле који воде бригу о заштити животне средине, при чему су у тим ситуацијама спремни да плате и знатно вишу цену. Такође, активности усмерене на заштиту животне средине често се сматрају саставним делом производа/услуга и стога утичу на степен задовољства гостију и њихову лојалност. Претходно наведено се може позитивно одразити на степен попуњености соба и висину остварених прихода, а тиме и на резултат пословања хотела. Како у литератури није постигнут консензус о повезаности између нефинансијских и финансијских перформанси, односно између нефинансијских перформанси и показатеља перформанси развијених за потребе хотела, овим истраживањем се настоји дати одговор и на то питање.

Коришћена литература:

1. Becerra-Vicario, R., Ruiz-Palomo, D., Sergio M. Fernández-Miguélez, S.M., & Gutiérrez-Ruiz, A.M. (2022). Examining the effects of hotel reputation in the relationship between environmental performance and hotel financial performance. *Journal of Hospitality and Tourism Management*, 53(4), 10–20. DOI:[10.1016/j.jhtm.2022.08.012](https://doi.org/10.1016/j.jhtm.2022.08.012)
2. Demydyuk, G. V., & Carlbäck, M. (2023). Balancing short-term gains and long-term success in lodging: The role of customer satisfaction and price in hotel profitability model. *Tourism Economics*. DOI:[10.1177/13548166231199156](https://doi.org/10.1177/13548166231199156)
3. Gerged, A.M., Zahoor, N., & Cowton, C.J. (2024). Understanding the relationship between environmental management accounting and firm performance: The role of environmental innovation and stakeholder integration – Evidence from a developing country. *Management Accounting Research*, 62, 100865. DOI:[10.1016/j.mar.2023.100865](https://doi.org/10.1016/j.mar.2023.100865)
4. Ghunaim, N.M., & Jaaron, A.A.M. (2022). The influence of cost of quality on the performance of food manufacturing companies: an empirical study. *The TQM Journal*, 34(4), 788-806. DOI:[10.1108/TQM-01-2021-0026](https://doi.org/10.1108/TQM-01-2021-0026)
5. Henri, J.F., Boiral, O., & Roy, M.J. (2016). Strategic cost management and performance: The case of environmental costs. *The British Accounting Review*, 48(2), 269-282. DOI:[10.1016/j.bar.2015.01.001](https://doi.org/10.1016/j.bar.2015.01.001)
6. Nyide, C.J. (2019). Better resource management: A qualitative investigation of Environmental Management Accounting practices used by the South African hotel sector. *African Journal of Hospitality, Tourism and Leisure*, 8(4), 1-10.
7. Sadkowski, W., & Jedynek, P. (2022). *Quality Management and Accounting in Service Industries: A New Model of Quality Cost Calculation*. Abingdon: Routledge.
8. Saputra, K.A.K., Subroto, B., Rahman, A.F., & Saraswati, E. (2023). Mediation Role of Environmental Management Accounting on the Effect of Green Competitive Advantage on Sustainable Performance. *Journal of Sustainability Science and Management*, 18(2), 103-115. DOI:[10.46754/jssm.2023.02.008](https://doi.org/10.46754/jssm.2023.02.008)
9. Sun, K.A., & Kim, D.Y. (2013). Does customer satisfaction increase firm performance? An application of American Customer Satisfaction Index (ACSI). *International Journal of*

Hospitality Management, 35, 68-75. DOI:10.1016/j.ijhm.2013.05.008

10. Рибарић Чучковић, Е. (2020). *Рачуноводство трошкова квалитете у хотелијерству*, докторска дисертација, Свеучилиште у Риједи, Факултет за менаџмент у туризму и угоститељству, Опатија.

1.5. Оцена научне заснованости теме докторске дисертације:

На основу увида у приложену Пријаву докторске дисертације, Комисија за писање Извештаја о оцени научне заснованости теме докторске дисертације кандидата Марка Милашиновића, закључују да кандидат испуњава све формалне и суштинске услове предвиђене Законом о високом образовању, Правилником о пријави, изради и одбрани докторске дисертације Универзитета у Крагујевцу и Статутом Економског факултета Универзитета у Крагујевцу. Тема коју је кандидат Марко Милашиновић предложио за докторску дисертацију припада научној области за коју је Економски факултет Универзитета у Крагујевац матичан и представља научно релевантну област истраживања. На основу увида у дефинисани предмет и циљеве истраживања, постављене истарживачке хипотезе, стање у подручју истраживања, предложени садржај, методологију, очекиване резултате, научни и практични допринос дисертације, закључује се да је тема коју је кандидат Марко Милашиновић пријавио актуелна и још увек недовољно истражена. На основу анализе приложеног материјала и донетих закључака, Комисија за писање Извештаја о оцени научне заснованости теме докторске дисертације кандидата Марка Милашиновића упућује предлог Наставно-научном већу Економског факултета Универзитета у Крагујевцу и Већу за друштвено-хуманистичке науке Универзитета у Крагујевцу, да донесе одлуку којом се кандидату Марку Милашиновићу одобрава израда докторске дисертације под насловом „Импликације обрачуна и управљања трошковима квалитета и еколошким трошковима на перформансе хотелских предузећа“.

2. Подаци о кандидату

2.1. Име и презиме кандидата:

Марко Милашиновић

2.2. Студијски програм докторских академских студија и година уписа:

Студијски програм: Економија, модул: Рачуноводство и пословне финансије, 2019.

2.3. Биографија кандидата (до 1500 карактера):

Марко Милашиновић је рођен 17. фебруара 1995. год. у Краљеву. Средњу Економско-трговинску школу (смер Економски техничар) у Краљеву завршио је 2014. год. Основне академске студије (студијски програм Пословна економија и менаџмент, модул Рачуноводство и пословне финансије) и мастер академске студије (студијски програм Пословна економија и менаџмент, модул Електронско пословање) завршио је на Економском факултету Универзитета у Крагујевцу. Докторске академске студије уписао је школске 2019/2020. год., такође на Економском факултету Универзитета у Крагујевцу, студијски програм Економија (модул Рачуноводство и пословне финансије). У току студија био је активан члан Клуба за рачуноводство и пословне финансије „Актива“ на Економском факултету Универзитета у Крагујевцу, а током школске 2017/2018. год. и члан руководства Клуба у функцији потпредседника за финансије. Током студија био је стипендиста Министарства просвете, науке и технолошког развоја и Фонда за младе таленте „Доситеја“. Од марта 2019. год. запослен је као сарадник у настави на Факултету за хотелијерство и туризам Универзитета у Крагујевцу за ужу научну област Рачуноводство, ревизија и пословне финансије, а од марта 2020. год. као асистент. Изводи вежбе на наставним предметима Рачуноводство, Теорија трошкова и калкулације и Финансијски менаџмент. У истраживањима користи статистичке софтвере SPSS и EViews. Члан је Научног друштва за управљање организацијама.

2.4.Преглед научноистраживачког рада кандидата (до 1500 карактера):

Кандидат Марко Милашиновић је објавио 13 научних радова (12 коауторских и један рад где је једини аутор) из уже научне области из које је пријавио тему докторске дисертације. Детаљним увидом у биографске и библиографске податке кандидата, може се констатовати да кандидат Марко Милашиновић испуњава све формалне и суштинске услове за пријаву докторске дисертације. У радовима, кандидат се бави анализом пословања хотелских предузећа, испитивањем утицаја детерминанти (пре свега квалитета услуга) на њихово пословање, као и применом управљачког рачуноводства и стратегијског управљачког рачуноводства и њихових алата у овим предузећима. Кандидат је, заједно са коауторима, дошао до закључка да постоји значајан простор за унапређење перформанси хотелских предузећа. Управљање квалитетом је идентификовано као један од кључних фактора успеха пословања ових предузећа. Такође, резултати су показали да хотелска предузећа недовољну пажњу посвећују обелодањивању информација о заштити животне средине, а што се може јавити и као последица непостојања обрачуна еколошких трошкова у овим предузећима.

2.5.Списак објављених научних радова кандидата из научне области из које се пријављује тема докторске дисертације (аутори, наслов рада, назив часописа, волумен, година објављивања, странице од-до, DOI број¹, категорија):

1. Mirčetić, V., Ivanović, T., Knežević, S., Bogojević Arsić, V., Obradović, T., Karabašević, D., Vukotić, S., Brzaković, T., Adamović, M., Milojević, S., **Milašinović, M.**, Mitrović, A., & Špiler, M. (2022). The Innovative Human Resource Management Framework: Impact of Green Competencies on Organisational Performance. *Sustainability*, 14(5), 2713. DOI:[10.3390/su14052713](https://doi.org/10.3390/su14052713) – **M22**
2. Čupić, M., **Milašinović, M.**, & Todorović, M. (2023). How Does Intellectual Capital Affect the Financial Performance of Micro, Small, and Medium-Sized Hotel Companies?. *Annales Universitatis Mariae Curie-Skłodowska, sectio H – Oeconomia*, 57(3), 81-98. DOI:[10.17951/h.2023.57.3.81-98](https://doi.org/10.17951/h.2023.57.3.81-98) – **ERIH PLUS**
3. **Milašinović, M.**, Mitrović, A., & Milojević, S. (2020). Financial Performance Measuring of a Hotel Company - Case Study. *Third International Scientific Conference Challenges in Tourism and Business Logistics in the 21st Century - ISCTBL 2020*, 13. novembar 2020. godine, Stip, North Macedonia, 228-234. ISBN 978-608-244-779-7 – **M33**
4. Mitrović, A., Knežević, S., & **Milašinović, M.** (2022). Izveštavanje o zaštiti životne sredine u sektoru I – Usluge smeštaja i ishrane sa Beogradske berze. *Naučni skup Računovodstvo i revizija u teoriji i praksi*, 27. maj 2022. god., Banja Luka College, Banja Luka, Republika Srpska, 91-102. ISBN 978-99938-1-454-2 – **M33**
5. Mitrović, A., Knežević, S., & **Milašinović, M.** (2021). Profitability analysis of hotel companies in the Republic of Serbia. *Hotel and Tourism Management*, 9(1), 121-134. DOI:[10.5937/menhottur2101121M](https://doi.org/10.5937/menhottur2101121M) - **M51**
6. Челић, И., Сеочанац, М., & **Милашиновић, М.** (2021). Истраживање задовољства гостију у хотелима током пандемије COVID-19 употребом техника рударења текста. *Економија: теорија и пракса*, 14(4), 50-72. DOI:[10.5937/etp2104050C](https://doi.org/10.5937/etp2104050C) - **M51**
7. Knežević, S., **Milašinović, M.**, Džafić, G., & Obradović, T. (2022). COVID-19 and profitability of hotel companies in the Republic of Serbia. *BizInfo (Blace) Journal of Economics, Management and Informatics*, 13(2), 65–71. DOI:[10.5937/bizinfo2202065K](https://doi.org/10.5937/bizinfo2202065K) - **M51**
8. Čelić, I., Seočanac, M., **Milašinović, M.**, & Milojević, S. (2022). Guest satisfaction and dissatisfaction with hotels in Vrnjačka Banja: The situation analysis during the COVID-19 pandemic. *BizInfo (Blace) Journal of Economics, Management and Informatics*, 13(2), 117–123. DOI:[10.5937/bizinfo2202117C](https://doi.org/10.5937/bizinfo2202117C) - **M51**
9. **Милашиновић, М.**, Кнежевић, С., и Митровић, А. (2023). Употреба алтернативних мера учинка у процени финансијских перформанси осигуравајућих друштава у Републици

¹ Уколико публикација нема DOI број уписати ISSN и ISBN

<p>Србији. <i>Токови осигурања</i>, 39(2), 177-201. DOI:10.5937/TokOsig2302177M - M51</p> <p>10. Милашиновић, М. (2022). Анализа прихода и расхода током пандемије COVID-19 случај предузећа Сектора И – Услуге смештаја и исхране Београдске берзе. <i>Туристичко пословање</i>, 30, 31-38. DOI:10.5937/turpos0-39240 - M52</p> <p>11. Милашиновић, М., Митровић, А., и Кнежевић, С. (2021). Мерење финансијских перформанси хотелијерског предузећа на бази извештаја о токовима готовине. <i>Пета Национална научно-стручна конференција са међународним учешћем - Трендови у пословању 2021</i>, 25. октобар 2021. године, Крушевац, Висока пословна школа струковних студија „Проф. др Радомир Бојковић“, 89-98. ISBN 978-86-7566-057-6 - M63</p> <p>12. Милашиновић, М., и Митровић, А. (2023). Управљачко и стратегијско управљачко рачуноводство и примена њихових алата у хотелијерским предузећима. <i>Рачуноводствена знања као чинилац економског и друштвеног напретка</i>, 17. јун 2023. год., Економски факултет Универзитета у Крагујевцу, 141-152. ISBN 978-86-6091-137-9 - M63</p> <p>13. Милашиновић, М., Милојевић, С., Кнежевић, С., и Гривец, М. (2023). Зелени интелектуални капитал и рачуноводство заштите животне средине. <i>СПИН - XIV Скуп привредника и научника Дигитална и зелени развој привреде</i>, 6-7. новембар 2023. године, Београд, Универзитет у Београду, Факултет организационих наука. ISBN 978-86-7680-446-7 – M63</p>
<p>2.6. Оцена испуњености услова кандидата у складу са студијским програмом, општим актом факултета и општим актом Универзитета (до 1000 карактера):</p> <p>На основу увида у приложени Пријаву докторске дисертације и полазећи од чињенице да кандидат има 13 објављених научних радова из научне области из које се пријављује тема докторске дисертације, може се констатовати да кандидат испуњава све формалне и суштинске услове предвиђене Законом о високом образовању, Правилником о пријави, изради и одбрани докторске дисертације Универзитета у Крагујевцу и Статутом Економског факултета Универзитета у Крагујевцу. Тема коју је кандидат Марко Милашиновић предложио за докторску дисертацију припада научној области за коју је Економски факултет Универзитета у Крагујевац матичан и представља научно релевантну област истраживања. На основу увида у дефинисани предмет и циљеве истраживања, постављене истарживачке хипотезе, стање у подручју истраживања, предложени садржај, методологију, очекиване резултате, научни и практични допринос дисертације, закључује се да је тема коју је кандидат Марко Милашиновић пријавио актуелна и још увек недовољно истражена. На основу анализе приложеног материјала и донетих закључака, Комисија за писање Извештаја о оцени научне заснованости теме докторске дисертације кандидата Марка Милашиновића упућује предлог Наставно-научном већу Економског факултета Универзитета у Крагујевцу и Већу за друштвено-хуманистичке науке Универзитета у Крагујевцу, да донесе одлуку којом се кандидату Марку Милашиновићу одобрава израда докторске дисертације под насловом „Импликације обрачуна и управљања трошковима квалитета и еколошким трошковима на перформансе хотелских предузећа“.</p>
<p>3. Подаци о предложеном ментору</p>
<p>3.1. Име и презиме предложеног ментора:</p> <p>Мирјана Тодоровић</p>
<p>3.2. Звање и датум избора:</p> <p>Редовни професор, 06.10.2022.</p>
<p>3.3. Научна област/ужа научна област за коју је изабран у звање:</p> <p>Рачуноводство, ревизија и пословне финансије</p>

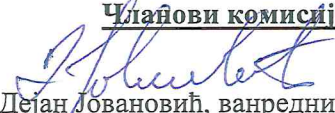
3.4. НИО у којој је запослен:
Економски факултет Универзитета у Крагујевцу
3.5. Списак референци којима се доказује испуњеност услова за ментора у складу са Стандардом 9 (аутори, наслов рада, назив часописа, волумен, година објављивања, странице од-до, DOI број, категорија):
<ol style="list-style-type: none"> 1. Todorović, M., Čupić, M., Jovanović, D. (2022). Sustainable lean implementation: a study of Serbian companies. <i>Economic Annales</i>, 67(234):81-107. doi.org/10.2298/EKA2234081T (M24) 2. Čupić, M., Milašinović, M., Todorović, M. (2023). How Does Intellectual Capital Affect the Financial Performance of Micro, Small and Medium-Size Hotel Companies?. <i>Annales Universitatis Mariae Curie-Skłodowska, Oeconomia</i>, 57(3), 81-98. doi: 10.17951/h.2023.57.3.81-98. (Erih plus) 3. Čupić, M., Todorović, M., Benković, S. (2022). Value relevance of accounting earnings and cash flows in a transition economy: the case of Serbia. <i>Journal of Accounting in Emerging Economies</i>, doi.org/10.1108/JAEE-12-2021-0411 (Scopus, Clarivate IF 2.3) 4. Todorović, M., Parč, D. (2022). Faktori uspeha, alati i zadaci kontrolera u uslovima intenzivne digitalizacije, <i>Ekonomski horizonti</i>, 24(2):177-193. doi:10.5937/ekonhor2202177T (M51) 5. Janjić, V., Todorović, M., Jovanović, D. (2020), Key Success Factors and Benefits of Kaizen Implementation, <i>Engineering Management Journal</i>, 32(2), pp. 98-106. doi:10.1080/10429247.2019.1664274 (M23) 6. Jovanović, D., Todorović, M., Medved, I. (2020), Environmental Management Accounting support to ISO 14001 implementation in Serbia: A Case Study, <i>Fresenius Environmental Bulletin</i>, 29(4): 2290-2299. ISSN 1018-4619 (M23) 7. Todorović, M., Janjić, V., Pašić, V. (2019), Expectations and Limitations of Activity-Based Costing Application in Small and Medium-Sized Enterprises, <i>Ekonomika preduzeća</i>, 66(7-8):457-467. ISSN 0353-443X (M24) 8. Todorovic, M., Cupic, M. (2017), How Does 5s Implementation Affect Company Performance? A Case Study Applied to a Subsidiary of a Rubber Goods Manufacturer from Serbia, <i>Inzinerine Ekonomika-Engineering Economics</i>, 28(3):311–322. doi: 10.5755/j01.ee.28.3.16115 (M22) 9. Jovanović, D., Todorović, M., Grbić, M. (2017), Financial Indicators as Predictors of Illiquidity, <i>Romanian Journal of Economic Forecasting</i>, 20(1):128-149. ISSN 1582-6163 (M23) 10. Todorović, M. (2016), Organizational and methodological aspects of Time-Driven Activity Based Costing, <i>Teme</i>, 40(1):203-216. ISSN 0353-7919 (M24)
3.6. Списак референци којима се доказује компетентност ментора у вези са предложеном темом докторске дисертације (аутори, наслов рада, назив часописа, волумен, година објављивања, странице од-до, DOI број, категорија):
<ol style="list-style-type: none"> 1. Čupić, M., Milašinović, M., Todorović, M. (2023). How Does Intellectual Capital Affect the Financial Performance of Micro, Small and Medium-Size Hotel Companies?. <i>Annales Universitatis Mariae Curie-Skłodowska, Oeconomia</i>, 57(3),81-98. doi: 10.17951/h.2023.57.3.81-98 (Erih plus) 2. Jovanović, D., Todorović, M., Medved, I. (2020), Environmental Management Accounting support to ISO 14001 implementation in Serbia: A Case Study, <i>Fresenius Environmental Bulletin</i>, 29(4): 2290-2299. ISSN 1018-4619 (M23) 3. Janjić, V., Todorović, M., Bogičević, J. (2019), Kanji's integrated model for measuring business excellence, <i>Teme</i>, 43(1):241-256. ISSN 0353-7919 (M24) 4. Todorovic, M., Čupic, M. (2017), How Does 5s Implementation Affect Company Performance? A Case Study Applied to a Subsidiary of a Rubber Goods Manufacturer from Serbia, <i>Inzinerine Ekonomika-Engineering Economics</i>, 28(3):311–322. doi: 10.5755/j01.ee.28.3.16115 (M22) 5. Jovanović, D., Todorović, M. (2018), Implikacije koncepta društvene odgovornosti na

<p>korporativno izveštavanje o ekološkim performansama, <i>Ecologica</i>, 25(92):879-884. ISSN 0354-3285 (M51)</p> <p>6. Janjić, V., Todorović, M., Domanović, V. (2018), TQM and Kaizen for Continuous Quality Management, <i>Facta Universitatis Series: Economics and Organization</i>, 15(1):43-55. ISSN 0354-4699 (M51, Erih plus)</p>
<p>3.7. Да ли се предложени ментор налази на Листи ментора акредитованог студијског програма ДАС?</p>
<p>ДА</p>
<p>3.8. Оцена испуњености услова предложеног ментора у складу са студијским програмом, општим актом факултета и општим актом Универзитета (до 1000 карактера):</p>
<p>Др Мирјана Тодоровић, редовни професор Економског факултета Универзитета у Крагујевцу, ужа научна област Рачуноводство, ревизија и пословне финансије, испуњава услове Стандарда 9, Правилника о стандардима и поступку за акредитацију студијских програма на високошколским установама, у делу који се односи на докторске студије и налази се на Листи ментора акредитованог студијског програма ДАС – Економија. Др Мирјана Тодоровић има довољан број референци којима се доказује компетентност ментора у вези са предложеном темом докторске дисертације и има искуства у вези са израдама и одбранама докторских дисертација.</p>
<p>4. Подаци о предложеном коментору</p>
<p>4.1. Име и презиме предложеног коментора:</p>
<p>[унос]</p>
<p>4.2. Звање и датум избора:</p>
<p>[унос]</p>
<p>4.3. Научна област/ужа научна област за коју је изабран у звање:</p>
<p>[унос]</p>
<p>4.4. НИО у којој је запослен:</p>
<p>[унос]</p>
<p>4.5. Списак референци којима се доказује испуњеност услова коментора у складу са Стандардом 9 (аутори, наслов рада, назив часописа, волумен, година објављивања, странице од-до, DOI број*, категорија):</p>
<p>[унос]</p>
<p>4.6. Списак референци којима се доказује компетентност коментора у вези са предложеном темом докторске дисертације (аутори, наслов рада, назив часописа, волумен, година објављивања, странице од-до, DOI број, категорија):</p>
<p>[унос]</p>
<p>4.7. Да ли се предложени коментор налази на Листи ментора акредитованог студијског програма ДАС?</p>
<p>[изаберите]</p>
<p>4.8. Оцена испуњености услова предложеног коментора у складу са студијским програмом, општим актом факултета и општим актом Универзитета (до 1000 карактера):</p>
<p>[унос]</p>

5. ЗАКЉУЧАК

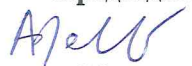
На основу анализе приложене документације Комисија за писање извештаја о оцени научне заснованости теме и испуњености услова кандидата и предложеног ментора предлаже да се кандидату Марку Милашиновићу одобри израда докторске дисертације под насловом „Импликације обрачуна и управљања трошковима квалитета и еколошким трошковима на перформансе хотелских предузећа” и да се за ментора/коментора именује Мирјана Тодоровић, редовни професор / [име и презиме коментора], [звање].

Чланови комисије:

Дејан Јовановић, ванредни професор

Економски факултет Универзитета у Крагујевцу
Рачуноводство, ревизија и пословне финансије

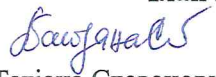
Председник комисије

Александра Митровић, ванредни професор

Факултет за хотелијерство и туризам у Врњачкој
Бањи Универзитета у Крагујевцу

Рачуноводство, ревизија и пословне финансије

Члан комисије

Татјана Стевановић, редовни професор

Економски факултет Универзитета у Нишу
Рачуноводство, ревизија и пословне финансије

Члан комисије